

TEACHING STUDY FOR NURSERY SCHOOLS IN DISTANCE FORM IN A STATE OF EMERGENCY

STUDIUM UČITELSTVÍ PRO MATEŘSKÉ ŠKOLY V DISTANČNÍ FORMĚ PŘI NOUZOVÉM STAVU

Jarmila Honzíková

Abstract

Current education is characterized by the penetration of new technologies into teaching methods and forms of work not only at primary, secondary, but mainly at universities. In addition to classical lectures and seminars, students also have electronic support, eg in the form of e-courses. The crisis situation in the summer semester of the 2019/20 academic year, when the world was hit by the COVID 19 pandemic. The ubiquitous coronavirus basically threw both students and teachers into a completely new situation in which the teaching took place only by distance.

Key words: *Distance Learning, Electronic Support, University*

Abstrakt

Současné vzdělávání je charakterizováno průnikem nových technologií do vyučovacích metod a forem práce nejen na základních, středních, ale hlavně na vysokých školách. Vedle klasických přednášek a seminářů, mají studenti k dispozici také elektronické opory např. ve formě e-kurzů. Které elektronické opory jsou nejčastěji využívány vyučujícími, ukázala krizová situace v letním semestru akademického roku 2019/20, kdy celý svět zasáhla pandemie COVID 19. Všudypřítomný koronavirus v podstatě vrhl studenty i vyučující ze dne na den do zcela nové situace, ve které výuka probíhala pouze distanční formou.

Klíčová slova: *Distanční vzdělávání, elektronické opory, univerzita*

ÚVOD

Letní semestr akademického roku 2019/20 začal jako každý jiný semestr. Studenti chodili a nechodili na přednášky a semináře, akademičtí pracovníci přednášeli, vedli semináře a cvičení, na kterých se studenty procvičovali různé dovednosti a uváděli do praxe z přednášky nabyté teoretické poznatky. Zatím co takto pokojně probíhal studentský a akademický život na počátku letního semestru, na druhém konci světa, resp. v čínském Wu-chanu, se začal šířit dosud neznámý virus. V té době ještě nikdo netušil, jak moc se onen virus rozšíří po světě a jak ovlivní životy nás všech. A pak to přišlo – resp. přišel – COVID 19. A najednou za dne na den se zavřely školy, divadla, muzea, obchody. Lidé zůstali uvězněni ve svých domovech. Vzdělávání žáků a studentů ale muselo pokračovat, a tak učitelé byli nuceni během týdne začít fungovat jako tzv. učitelé na dálku. Také studenti vysokých škol byli odkázáni na samostudium. Akademičtí pracovníci se snažili co možná v nejkratší době převést další přednášky, semináře a cvičení do elektronických forem a co nejrychleji je studentům zpřístupnit. Na Fakultě pedagogické začali mnozí vyučující v prvních dnech využívat více stávající elektronické studijní opory jako např. Courseware a Moodle. Později přecházeli na stále sofistikovanější elektronické opory jako je např. E-learningový systém Alfresco

ZČU. Zpočátku měli vyučující opravdu hodně práce, neboť museli sami nejen elektronické materiály vytvářet, ale i zároveň vymýšlet, jak zapojit studenty a jak jejich studijní výsledky kontrolovat. V našem článku si představíme možnosti elektronických opor v distančním studiu.

1 ELEKTRONICKÉ OPORY V DISTANČNÍM STUDIU

1.1 COURSEWARE

Elektronická aplikace Courseware na Západočeské univerzitě v Plzni přináší studentům v denním i kombinovaném studiu studijní materiály v různých podobách. Cílem této elektronické opory je shromáždit na jednom místě veškeré elektronické informace a materiály používané při výuce na Západočeské univerzitě jako pomoc pro každodenní práci studentů a učitelů. Celý systém je komplexní a uživatelsky přívětivý, aby vyhovoval potřebám všech fakult univerzity. Jeho výhoda spočívá v maximální integraci a využití informací vložených do IS / STAG a dalších informačních systémů univerzity. Courseware je integrován do univerzitního portálu běžícího na technologii IBM WebSpherePortal.

Z historie Courseware na Západočeské univerzitě v Plzni

Courseware vznikaly v rámci projektu, který umožnil implementaci výukových materiálů, a jehož plný název byl *Better availability of electronic study aids (courseware) in chosen study programs at the University of West Bohemia* a byl financován v rámci OP RLZ Provize 3.2. a spolufinancován ze státního rozpočtu a evropských strukturálních fondů. Projekt byl realizován v období od června 2006 do června 2008.

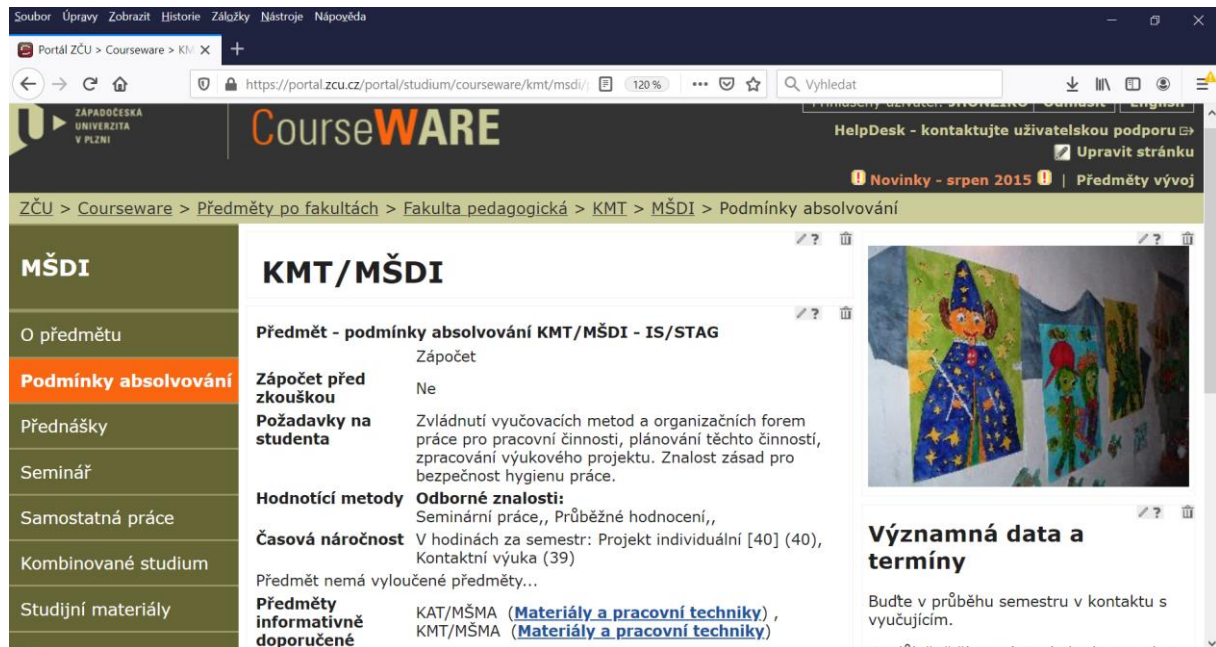
V první fázi probíhal sběr všech elektronických informací a materiálů o více než 600 předmětech (z přibližně 4 100 tehdy vyučovaných na Západočeské univerzitě) a jejich prezentaci v jednotné podobě a struktuře. Cílovou skupinu tvořili studenti z dvanácti vybraných studijních programů. Na projektu se podílelo pět ze sedmi fakult Západočeské univerzity: Fakulta aplikovaných věd, Elektrotechnická fakulta, Filozofická fakulta, Filozofická fakulta, Fakulta strojního inženýrství, Fakulta pedagogická a Institut umění a designu. V jednom akademickém roce bylo zapojeno do projektu téměř 4 500 studentů.

Výsledky a zkušenosti byly použity pro zavedení a provoz výukových materiálů i pro další fakulty Západočeské univerzity.

Výhody systému Courseware:

- snadná editace stránky, není nutná technická znalost,
- napojení na IS/STAG a automatická aktualizace informací (plány, anotace, informace o zaměstnancích...),
- bezpečný přístup k informacím bez poskytnutí nových hesel studentům atd.,
- další funkce, které obvykle nejsou dostupné na obecných webových stránkách nebo jsou implementovatelné pouze s obtížemi (diskuse, elektronické zadávání semestrálních prací ...),
- možnost nabídnout dokumenty formou odkazu vybraným skupinám studentů – studenti předmětu, všichni studenti univerzity, všichni uživatelé internetu (<https://portal.zcu.cz/portal/studium/courseware>).

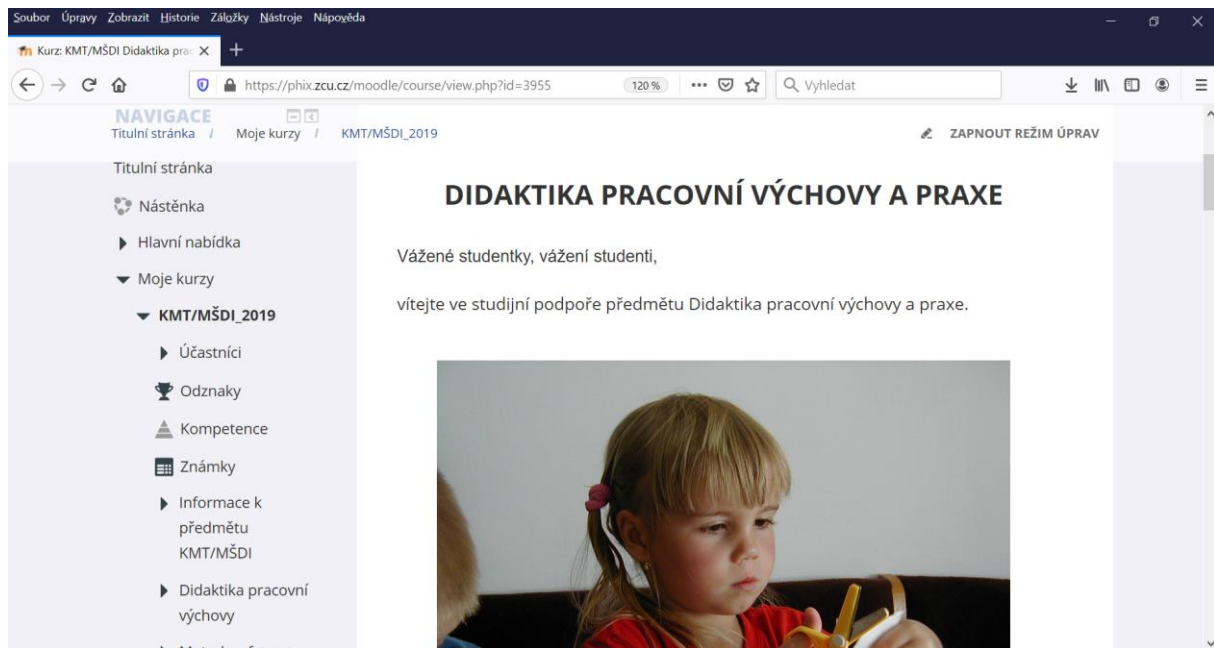
Courseware se dodnes používají ve většině předmětů ve studiu Učitelství pro mateřské školy a Učitelství 1. stupně ZŠ. Katedra technické výchovy, matematiky a fyziky, oddělení Technické výchovy, má v Courseware vypracováno 5 předmětů v programu Učitelství pro mateřské školy a 3 předměty pro Učitelství 1. stupně základní školy. Tyto Courseware jsou zaměřeny na pracovní činnosti a jejich didaktiku. Studenti zde naleznou nejen informace k jednotlivému předmětu, ale i různé studijní materiály, prezentace, videa a soubory ukázek prací (obr. 1).

Obr. 1 – ukázka Coursewaru předmětu KMT/MŠDI – Didaktika pracovní výchovy a praxe (zdroj Courseware ZCU)

1.2 OROPY MOODLE

Některé předměty jsou doplněny kromě Courseware také E-kurzem v Moodle. Tvorba elektronického kurzu je pro učitele poněkud technicky náročnější než vytvoření studijní podpory v Courseware. Kurz lze vytvořit jako zdroj informací pro studenty daného předmětu, anebo může student plnit jednotlivé úkoly a postupovat kurzem krok za krokem. Tato elektronická podpora je poněkud "pružnější", přináší více možností pro učitele např. jak prezentovat studijní materiály, jak předvést danou činnost, jak řešit problém, ale také např. ohodnocení plněných úkolů apod. A hlavně je dnešním studentům uživatelsky příjemnější než Courseware (obr. 2).

Obr. 2 – E-kurz v Moodle (zdroj Moodle ZCU)

1.3 E-LEARNINGOVÝ SYSTÉM ALFRESCO ZCU

IS/STAG umí učitelům a studentům pomoci při využívání některých e-learningových systémů či systémů na podporu výuky. Dlouhé roky se jednalo pouze o systém Moodle, nicméně během karanténní situace v březnu 2020 bylo vyvinuto napojení i na další systémy, které by mohly pomoci učitelům s výukou "na dálku" - videokonference, e-learningy, chaty, sdílení dokumentů a podobně.

Princip tohoto propojení je u všech systémů totožný. IS/STAG dokáže na příkaz vyučujícího připravit v externím systému nějaké "místo", v němž dokáže spojit dohromady učitele a jeho studenty. Pojem "místo" znamená v každém systému něco trochu jiného:

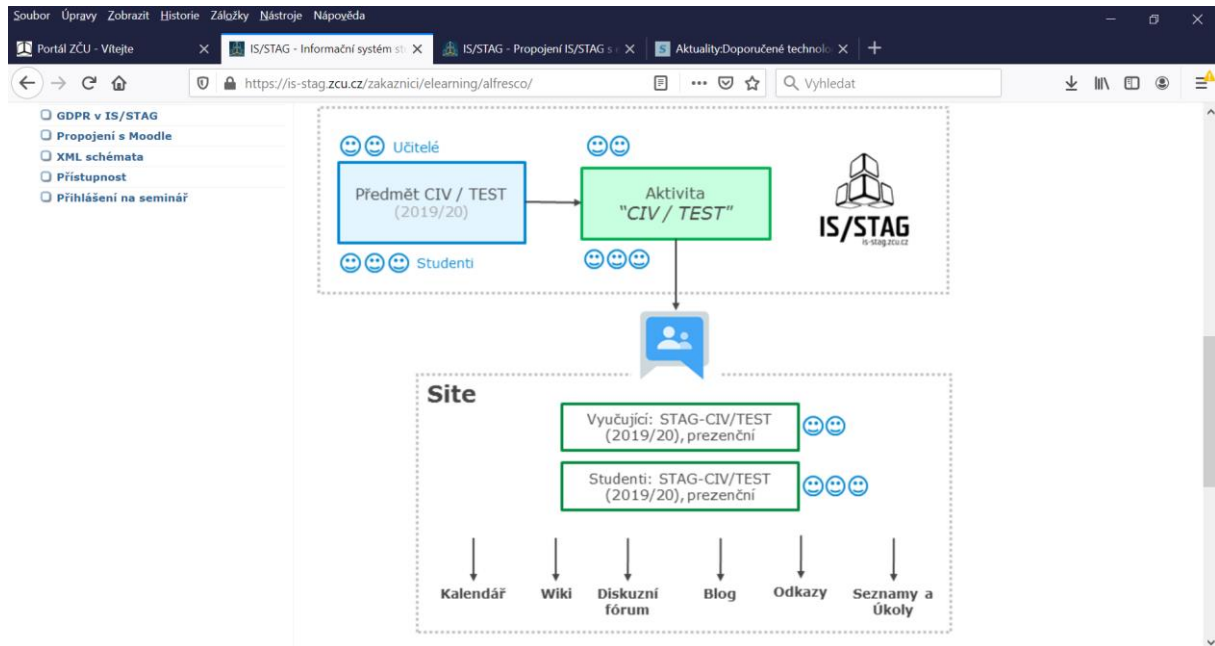
- v Moodle se jedná o "kurz",
- v Google G Suite se jedná o "skupinu", v Google Classroom o "třídu",
- v Microsoft Cloud / Microsoft Teams o "tým" (team), resp. "třídu" (class),
- v Alfrescu se jedná o "site".

Alfresco je modulární systém DMS (Document Management System) obsahující řadu funkcí a modulů. Primární úlohou systému je správa dokumentů, jejich úprava, verzování změn a jejich sdílení v rámci dané skupiny uživatelů. Součástí je i fulltextové vyhledávání nad dokumenty. Součástí Alfresca je modul Site (obr. 3), který si můžeme představit jako virtuální skupinu s vybranými členy, kteří mají každý svou roli. Podle Stagu máme tedy učitele, kteří vystupují v roli Managera skupiny a kteří připravují pro danou skupinu materiály a pak studenty, kteří vystupují s rolí Consumera skupiny, tzn. vidí materiály, které učitelé v dané skupině vytvořili, a pracují s nimi (<https://is-stag.zcu.cz/zakaznici/elearning/alfresco/>).

Vše má jedno společné - IS/STAG takové místo dokáže vyučujícímu založit a připravit, dokáže k tomuto místu přiřadit i další vyučující předmětu a především jeho studenty. IS/STAG dokáže přiřazené studenty udržovat pak i do budoucna, takže pokud přibude či ubude student v průběhu času, IS/STAG tuto změnu do externího systému

propaguje. IS/STAG nepomůže učitelům s výukou, ale pomůže mu vyřešit administrativní záležitosti spojené se základní správou těchto systémů.

U některých e-learningových systémů jde hloubka a možnosti propojení s IS/STAG ještě dál, například je možné do IS/STAG natáhnout ze systému Moodle výsledky práce studentů a následně pomoci učitelům v IS/STAG při udělování zápočtů a známek (<https://is-stag.zcu.cz/zakaznici/elearning/>).

Obr. 3 – Schéma založené sítě Stagem (zdroj IS/STAG ZCU)

2 ZÁVĚR

Za podpory těchto elektronických opor fungovala výuka celkem bez problémů. Učitelé se během prvního týdne vžili do své nové role lektorů e-learningových kurzů a ke své nové roli se postavili velmi statečně a zodpovědně. Taktéž studenti přistupovali k plnění podmínek k zápočtům velmi zodpovědně a v mnoha případech byly zápočtové práce a výrobky na vyšší úrovni, než kdyby výuka probíhala klasickou kontaktní formou. Svoje práce předávali studenti vyučujícím přes systém Portál (v případě výrobků dodávali fotodokumentaci), někdy prezentovali svoje výrobky i na veřejných portálech jako je např. Youtube. A že se některé práce opravdu povedly, se můžete podívat na

https://www.youtube.com/watch?v=Un6Wh1AVp_4

kde studentka prezentovala vlastnoručně vyrobenou interaktivní knihu pro děti v mateřské škole.

Také k nařízeným opatřením přistupovali studenti velmi zodpovědně, snad trochu i vyspěli a mnohdy své vyučující opravdu překvapili.

Podívejte se sami na toto video:

<https://www.youtube.com/watch?v=zPeBy1inxC0>

Že by se těm našim studentům stýskalo po fakultě a po vyučujících?

References

1. Griva, A.; Hanopoulos, Ch., T.; Armakolas S. (2019) The Pedagogical use of it ICT in a School of Engineering in Tertiary Education. In: *Inovace a technologie ve vzdělávání*. Plzeň, ZČU, č. 1, roč. 2.
2. Honzíková, J.; Bajtoš, J. (2019) Školní podvádění a IKT. In: *Inovace a technologie ve vzdělávání*. Plzeň, ZČU, č. 1, roč. 2.
3. Honzíková, J. (2012) Studium učitelství pro mateřské školy. In: *Technika a vzdelávanie*. Banská Bystrica, roč. 1, č. 1.
4. Honzíková, J. (2013) *Výukové projekty v technické výchově*. E-kniha, www.bezvydavatele.cz.
5. Honzíková, J., Podpera, M. (2013) Profil absolventa učitelství pro MŠ na ZČU. In: *Trendy ve vzdělávání*: Olomouc, UPOL. roč. 1, č. 1.
6. Honzíková, J.; Sovová, P. (2013) Ověřování profesní připravenosti u studentů kombinovaného studia učitelství pro MŠ. In: *Journal of Technology and Information Education*. Olomouc: UPOL, http://www.jtie.upol.cz/13_3.htm
7. Huľová, Z. Vzťah učiteľov k obsahu technického vzdelávania na primárnom stupni školy. In: *Inovace a technologie ve vzdělávání*. Plzeň, ZČU, č. 1, roč. 2.
8. Krotký, J.; Honzíková, J. (2013) Evaluation and Analysis of the Multimedia Course Books and Their Didactic Parts. (Multimedya Ders Kitapları ve Öğretici Bölümlerin Analiz ve Değerlendirmesi) In: *Journal of Education and Future*. issue: 4, 65-75
9. Lovasová, V.; Brabcová, D. (2011) Reflexe studentů kombinované formy doktorského studijního programu psychologie. In *Sborník příspěvků z PhD existence*. Olomouc: UPOL. s. 190-196.
10. Spilková, V., Hejlová, H. (2010) *Příprava učitelů pro primární a preprimární vzdělávání v Česku a na Slovensku – Vývoj po roce 1989 a perspektivy*. Praha: UK.
11. Sovová, P. a kol. (2013) *Metodika ověřování profesní připravenosti*. [druhá verze pracovních podkladů pro výstup projektu „Studium učitelství pro MŠ jako dialog praxe s teorií“, reg.č.1.07/2.2.00/18.0022], 2013.
12. ZČU v Plzni. (2014) *Obsahová část projektu Studium učitelství pro MŠ jako dialog praxe s teorií*. Projekt č. 1.07/2.2.00/18.0022.

Internetové zdroje

13. <https://portal.zcu.cz/portal/studium/courseware>
14. <https://portal.zcu.cz/portal/studium/courseware/moje-predmety.html>
15. <https://is-stag.zcu.cz/zakaznici/elearning/>
16. <https://is-stag.zcu.cz/zakaznici/elearning/alfresco/>

Contacts

Prof. PaedDr. Jarmila Honzíková, Ph.D.
Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická
Klatovská tř. 51, 306 19 Plzeň
Tel: +420 377 636 500
E-mail: jhonziko@kmt.zcu.cz